

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej

kolejna odsłona luty 2013

Potencjał zasobów – ekonomia społeczna

Sfera nieformalna / usługi wzajemne

Podmioty integracyjne
ok. 5 tys.
zatrudnionych

Podmioty działające w sferze
pożytku publicznego
ok. 77 tys. (28,7 tys.) tys. podmiotów
103/123 tys. zatrudnionych

w tym: podmioty działające w
sferze pożytku publicznego
prowadzące działalność
gospodarczą (ok. 9 tys.
podmiotów)

Spółdzielnie konsumenckie
Spółdzielnie producentów
Spółdzielnie pracownicze

ok. 15,2 tys.
265,9 tys. zatrudnionych

Przedsiębiorstwa
społeczne

Spółdzielnie
socjalne

Podmioty gospodarcze

Potencjał zasobów – ekonomia społeczna

2010 GUS

Organizacje pozarządowe
ok. 103/132 tys. miejsc pracy

Quasi-Przedsiębiorstwa
społeczne
Ok. 3-5 tys. miejsc pracy

Utrzymane dzięki EFS miejsca pracy
2,2 tys.

Powstałe dzięki EFS
miejsca pracy 2,3
tys.

Pytanie: Z jakich źródeł finansowana jest reszta miejsc pracy? I jak umożliwić impuls wzrostu zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw

2012 MRR MPiPS

Spółdzielnie socjalne
687 miejsc pracy powstało z dotacji FP i PFRON
498 z miejsc pracy powstało z dotacji EFS

Trzy impulsy rozwojowe

Budowa mieszanego modelu
polityki społecznej

POLITYKA
Tworzenie
przyjaznego klimatu
dla ekonomii
społecznej

Przekazanie realizacji zadań
publicznych wartości 3 mld zł

SPOŁECZEŃSTWO
Wsparcie rozwoju
ekonomii społecznej
w społecznościach
lokalnych

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ
Wsparcie istnienia i
rozwoju
przedsiębiorstw

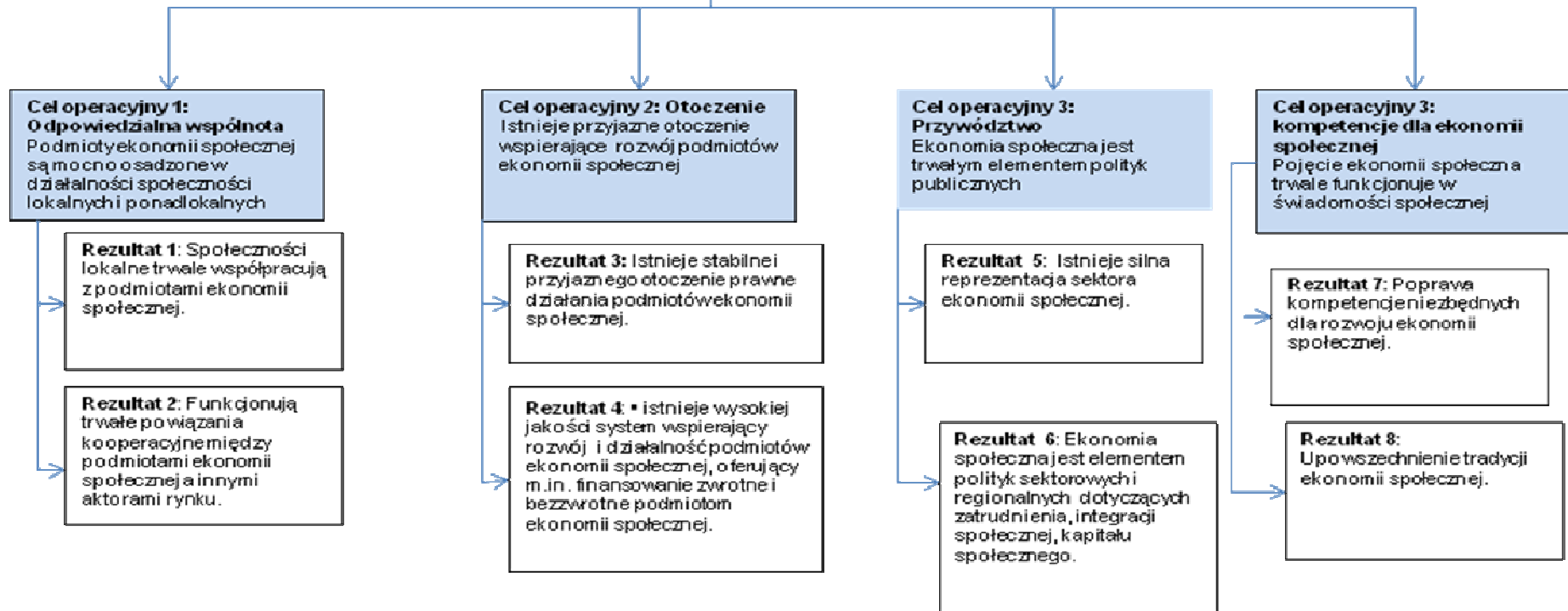
170 tys. miejsc pracy w
podmiotach ekonomii
społecznej

50 tys. miejsc pracy w
przedsiębiorstwach
społecznych

Cele KPRES 2020

Cel nadrzędny: W roku 2020 ekonomia społeczna stanowi ważny czynnik wzrostu zatrudnienia, spójności społecznej oraz rozwoju kapitału społecznego.

Cel główny: Do roku 2020 podmioty ekonomii społecznej staną się ważnym elementem aktywizacji osób w trudnej sytuacji oraz dostawcą usług użyteczności społecznej działającymi w społeczności lokalnej.

Priorytet I

Ekonomia społeczna na społecznie odpowiedzialnym terytorium

- ❑ **Działanie IV.1.** Wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych i planowania lokalnego nowej roli
- ❑ **Działanie IV.2.** Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej
- ❑ **Działanie IV.3.** Wspieranie rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez ekonomię społeczną
- ❑ **Działanie IV.4.** Wspieranie rozwoju działań na rzecz zrównoważonego rozwoju poprzez ekonomię społeczną
- ❑ **Działanie IV.5.** Wspieranie rozwoju działań na rzecz solidarności pokoleń poprzez ekonomię społeczną;
- ❑ **Działanie IV.6.** Wspieranie rozwoju usług aktywnej integracji poprzez ekonomię społeczną

Działanie 1.1. Wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych i planowania lokalnego nowej roli

- 1)** przygotowanie i wdrożenie zmian prawnych, zmierzających do uporządkowania programowania strategicznego samorządu lokalnego w obszarze polityki społecznej, oraz trybu i sposobu przeprowadzania konsultacji społecznych i dialogu społecznego oraz obywatelskiego, co umożliwi planowe i efektywne kreowanie rozwoju usług społecznych poprzez:
 - a) dokonanie przeglądu uporządkowania aktów prawnych, z uwagi na zobowiązania do tworzenia programów i strategii o charakterze gminnym i powiatowym w obszarze polityki społecznej lub całościowej strategii rozwoju;
 - b) wprowadzenie obowiązku przygotowania jednolitego programu polityki społecznej gminy (lub części społecznej strategii rozwoju) na poziomie gminy i województwa, zastępując gminne i powiatowe strategie rozwiązywania problemów społecznych;
 - c) wprowadzenie jednolitych trzyletnich programów polityki społecznej obejmujących wszystkie dotychczasowe programy, w tym program współpracy z organizacjami pozarządowymi, z planem finansowym i wskaźnikami realizacyjnymi.
 - d) określenie zapisów dotyczących systemu konsultacji strategii i programów ze społecznością lokalną i organizacjami obywatelskimi.
- 2)** wsparcie rozwoju – poprzez inicjowanie i finansowanie tworzenia - narzędzi elektronicznych dostarczających dane porównawcze o rozwoju społeczności lokalnych;
- 3)** przygotowanie i wdrożenie środków komunikacji elektronicznej, w szczególności: narzędzia do konsultacji on-line, nowego interaktywnego modułu wspomagającego proces konsultacji i jednocześnie pełniącego zadania Biuletynu Informacji Publicznej (BIP);
- 4)** metodyczne wspieranie, animowanie i promowanie elastycznych narzędzi dialogu obywatelskiego (stałe konferencje, sondaże deliberatywne, panele obywatelskie);
- 5)** przygotowanie i wdrożenie modelu działania gminnych i powiatowych rad działalności pożytku publicznego, wraz ze szkoleniem członków rad w zakresie partycypacyjnych metod planowania lokalnego.

Działanie 1.1. Wspieranie partycypacyjnych modeli badania potrzeb społecznych i planowania lokalnego nowej roli

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Termin realizacji zadań	1							
	2							
	3							
	4							
	5							
Źródła finansowania	Budżet ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, (1) Krajowy Program Operacyjny (2, 3, 4, 5)							
Koordinacja	Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, minister właściwy do spraw administracji							

Działanie 1.2. Wspieranie lokalnej samoorganizacji i aktywności obywatelskiej

- 1) przygotowanie i wdrożenie zmian prawnych ułatwiających zrzeszanie się i aktywność obywateli, mające na celu:
 - zmniejszenie liczby osób niezbędnych do założenia stowarzyszenia rejestrowego do 10 osób;
 - nadanie stowarzyszeniom zwykłym praw ułomnej osoby prawnej, umożliwiające działania finansowe;
 - wprowadzenie możliwości prowadzenia uproszczonej rachunkowości przez małe organizacje obywatelskie;
 - uproszczenie realizacji inicjatywy lokalnej;
 - przyspieszenie i ułatwienie rejestracji organizacji obywatelskich i przedsiębiorstw społecznych w KRS;
- 2) wypracowanie jednolitej polityki zwłaszcza w zakresie fiskalnym dotyczących działań wzajemnościowych, zmierzającej do wspierania przez państwo rozwoju tych działań,
- 3) wspieranie rozwoju instytucjonalnego i planowania młodych organizacji obywatelskich działających lub rozpoczynających działalność w sferze usług użyteczności publicznej, poprzez:
 - regionalne konkursy FIO wspierające instytucjonalnie nowe podmioty obywatelskie mikrograntami rozwojowymi;
 - systemowe szkolenia (doradztwo, tutoring i superwizje) dla animatorów i liderów lokalnych działających w sferze społecznej, gospodarczej i kulturowej;
- 4) promowanie działań ruchów społecznych, nie wymagających formalizacji prawnej, umożliwiając wsparcie realizowanych przedsięwzięć o charakterze sieciującym, promującym dialog lub postawy wspólnotowe;
- 5) prowadzenie krajowych i regionalnych działań na rzecz wspierania rozwoju instytucji inicjatywy lokalnej jako istotnego elementu rozwoju aktywności lokalnej na rzecz usług użyteczności publicznej poprzez specjalne konkursy wspierające najlepsze praktyki samorządów lokalnych;
- 6) wspieranie innowacji społecznych, animowania i prowadzenia współpracy społecznej, gospodarczej i kulturowej na poziomie lokalnym.

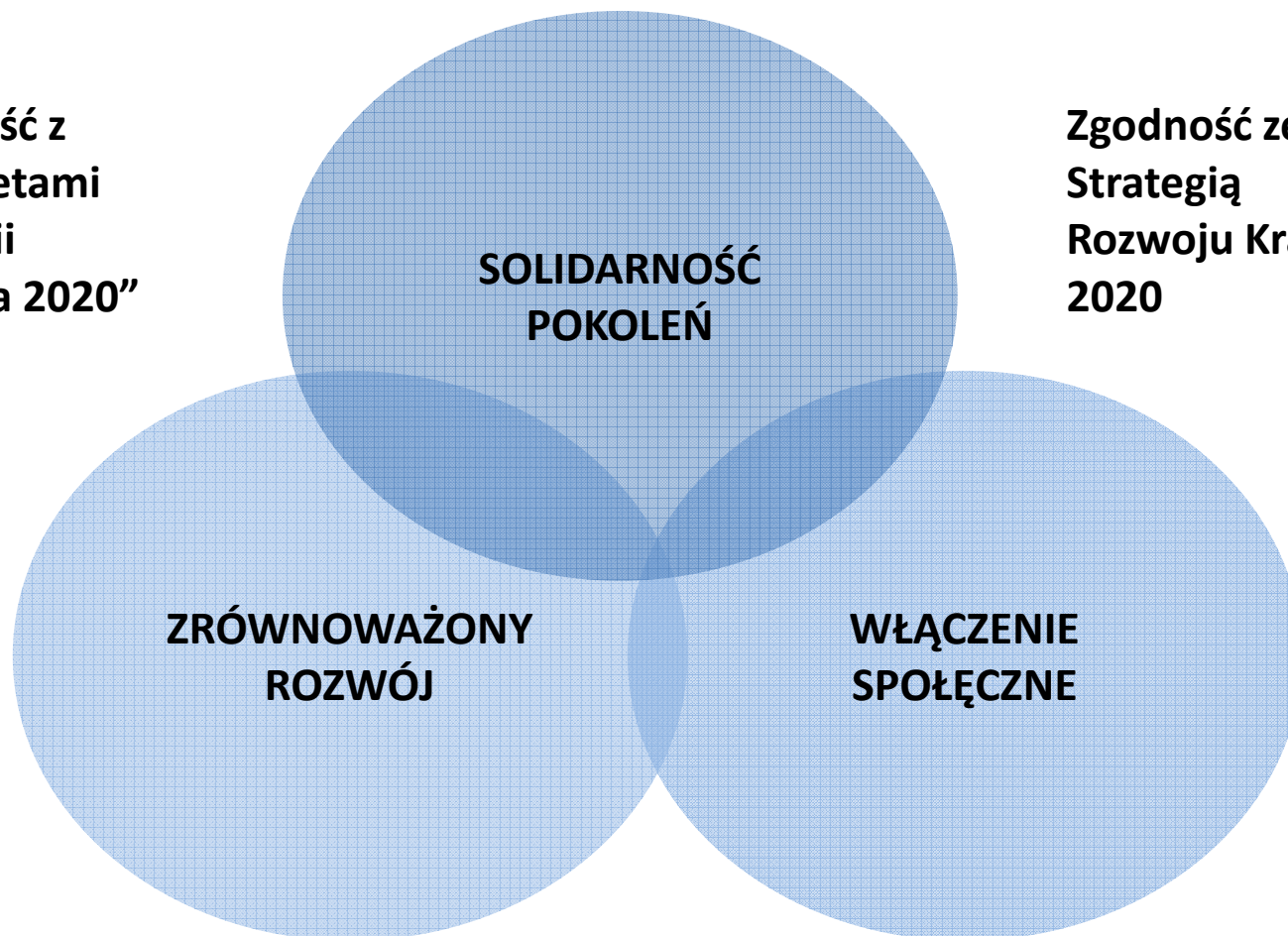
Działanie 1.3. Wspieranie rozwoju usług użyteczności publicznej poprzez ekonomię społeczną

- 1) działania o charakterze prawno-edukacyjnym;
 - a) przygotowanie i wdrożenie zmian prawnych określających zasady i tryb współpracy przy zlecaniu zadań użyteczności publicznej, poprzez rezultaty a nie zasady kosztowe, co znacznie wzmocni rolę zlecenia zadań publicznych;
 - b) przygotowanie i wdrożenie zapisów opierających powierzenie zadań publicznych oraz zakup usług w trybie zamówień publicznych usług społecznych użyteczności publicznej, na minimalnych standardach jakości, które powinny zostać określone w drodze publicznej dyskusji jako część lokalnych dokumentów planistycznych i rozwoju w ramach prawa miejscowego
 - c) organizowanie regionalnych działań edukacyjnych na rzecz zmiany sposobu realizacji zadań użyteczności publicznej poprzez włączenie sektora ekonomii społecznej;
 - d) organizowanie regionalnych działań na rzecz wdrożenia w gminach i powiatach klauzul społecznych w zamówieniach publicznych jako trwałego elementu realizacji usług użyteczności publicznej poprzez działania o charakterze edukacyjnym, szkoleniowym.
- 2) działania o charakterze rozwojowym:
 - a) wdrożenie na poziomie samorządów wojewódzkich ścieżek finansowania, o które mogłyby aplikować gminy lub grupy gmin (związki celowe) na podstawie kontraktu z samorządem województwa;
 - b) aplikacja o środki możliwa będzie o ile gminy uzgodnią w partnerstwie z organizacjami i innymi partnerami, zakres realizowanych działań, wraz ze wskaźnikami produktu i rezultatów. Uzgodnienie przybierałoby postać dokumentu Lokalnego Programu Rozwoju, przyjmowanego na okres 3 lat zgodnie z przepisami i możliwościami ustawy o finansach publicznych;
 - c) zakres realizowanych działań obejmowałby usługi użyteczności publicznej określonych samorząd województwa na podstawie wytycznych ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego. Konkretny rodzaj usług, stopień i intensywność ich realizacji byłby przedmiotem samodzielnego ustalenia na poziomie lokalnym.
 - d) realizacja usług w co najmniej 70% byłaby zlecana w trybie pożytku publicznego podmiotom ekonomii społecznej

Działanie 1.4. -1.6 Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej w określonych obszarach

Zgodność z
priorytetami
Strategii
„Europa 2020”

Zgodność ze
Strategią
Rozwoju Kraju
2020

Zgodność z koncepcją rozwoju usług użyteczności publicznej

Priorytet II

Działania regulacyjne w zakresie ekonomii społecznej

- Działanie II.1.** Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej.
- Działanie II.2.** Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej

Działanie II.1. Określenie otoczenia prawnego ekonomii społecznej

- 1) Uregulowanie statusu przedsiębiorstwa społecznego
- 2) Zmiany do ustawy o spółdzielniach socjalnych
- 3) Zmiany do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o wspieraniu zatrudnienia osób niepełnosprawnych
- 4) **opracowanie i wdrożenie w życie prawnych mechanizmów ułatwiających transformację podmiotów tzw. starej ekonomii społecznej w przedsiębiorstwa społeczne i zachęcających do podjęcia takiego działania, oraz dostosowanie do współczesności przepisów regulujących działalność „starych” przedsiębiorstw społecznych, w tym spółdzielni i towarzystw wzajemnościowych; wypracowanie koncepcji transferu w konsultacji ze środowiskami „starej” i „nowej” ekonomii społecznej, a następnie wdrożenie skonsultowanych rozwiązań.**

Działanie II.2. Określenie zasad zamówień publicznych i pomocy publicznej wspierających rozwój ekonomii społecznej

- 1) wprowadzenie zmian w obecnie obowiązujących przepisach o zamówieniach publicznych polegające na:
 - a) uzupełnieniu w ramach art. 91, ust. 8 ustawy delegacji dla Rady Ministrów do wydania rozporządzenia określającego inne niż cena obowiązkowe kryteria oceny ofert w odniesieniu do niektórych rodzajów zamówień publicznych, a zwłaszcza usług społecznych użyteczności publicznej. Możliwe byłoby tu do wykorzystania standardy jakości wypracowane w ramach realizowanego w Priorytecie I PO KL projektu „Tworzenie i rozwijanie standardów jakości usług instytucji pomocy i integracji społecznej”;
 - b) uelastycznieniu zapisów odnośnie „klauzul społecznych”, odnosząc je nie tylko do ubiegania się o zamówienia, lecz także wykonywania zamówień, co oznacza iż przedsiębiorcy, którzy zobowiążą się do zatrudniania osób zagrożonych wykluczeniem u partnera lub podwykonawcy, spełnialiby wymogi art. 22 PZP. Zachęcałoby to do współpracy, jak i zlecenia podwykonawstwa podmiotom zatrudniającym osoby bezrobotne, niepełnosprawne lub inne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym;
 - c) zobowiązaniu zamawiających do odrzucania ofert wykonawców, którzy nie respektują zasad wynagradzania za pracę ustalonych w przepisach powszechnie obowiązujących. Nie ingerując w podstawy zatrudniania osób przez wykonawców ubiegających się o zamówienie, nakazano wymaganie przepisami europejskimi respektowanie poziomu wynagrodzenia wynikającego z przepisów o płacy minimalnej przy kalkulacji kosztorysów w ofertach. Dodatkowym elementem byłoby jasne określenie zapisu zobowiązującego wykonawcę do przedstawiania kalkulacji na żądanie zamawiającego;
- 2) wprowadzenie po zmianie dyrektywy europejskiej o zamówieniach publicznych z projektu KOM(2011) 896 zmian w przepisach Prawa zamówień publicznych, w szczególności odnoszących się do:
 - a) kwestii zamówień „zastrzeżonych” w odniesieniu do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
 - b) progów od którego stosuje się zapisy ustawy Prawo zamówień publicznych, dla usług społecznych, wraz z odpowiednią procedurą zamówień dla usług społecznych;
- 3) wprowadzeniu do ustawy o przedsiębiorstwie społecznym zapisu umożliwiającego zamawiającemu dokonywanie zamówień, których przedmiotem są usługi i dostawy nie objęte ustawą Prawo zamówień publicznych, wyłącznie w przedsiębiorstwach społecznych lub innych podmiotach ekonomii społecznej; określonych zarówno w prawie polskim jak przepisach krajach UE

Priorytet III
System wsparcia ekonomii społecznej

Działanie 3.1. Bezzwrotne instrumenty finansowe

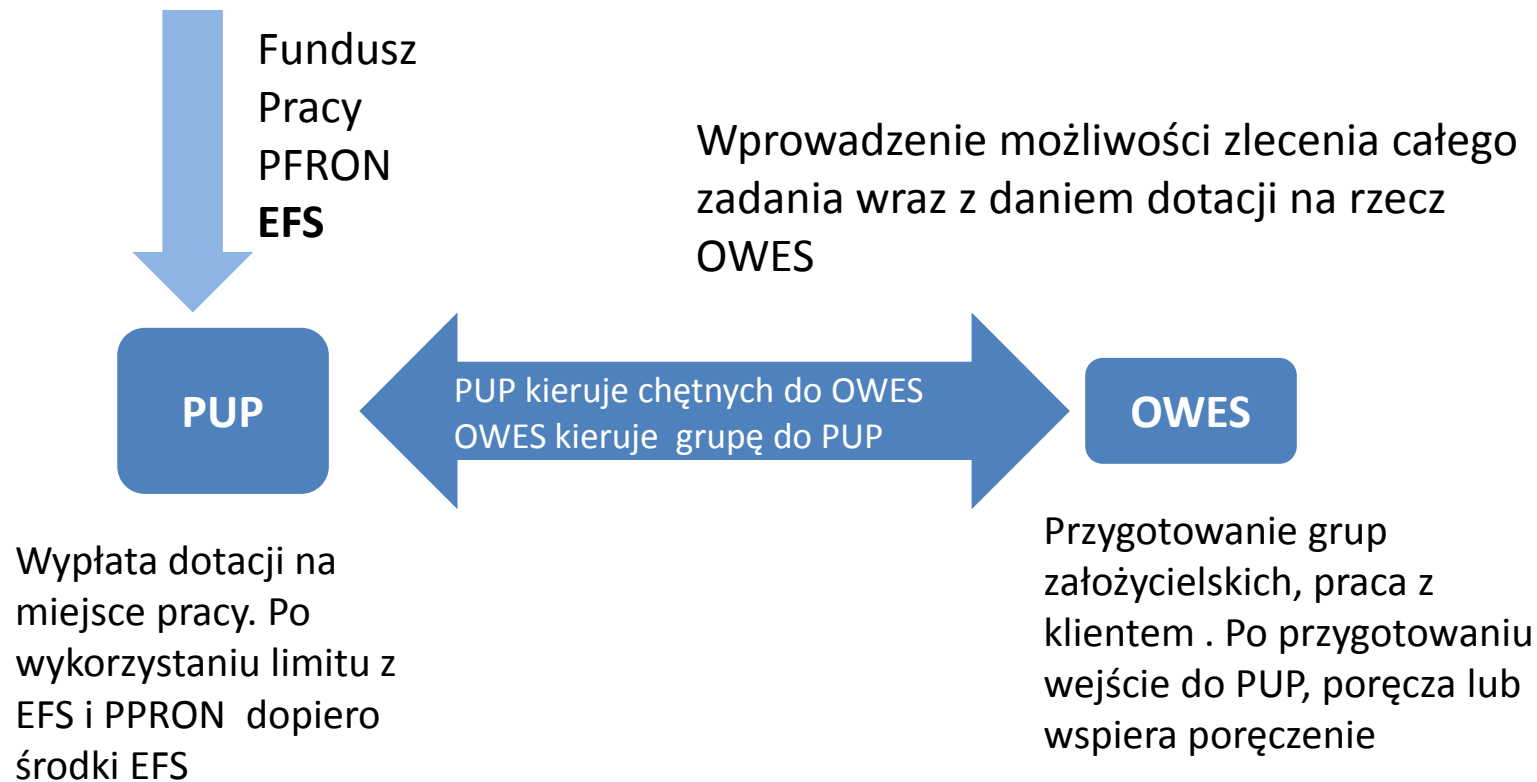
Działanie 3.2. Zwrotne Instrumenty finansowe

Działanie 3.3. Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

Działanie 3.4. Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej

Działanie III.2. Finansowanie bezzwrotne

- 1 Na tworzenie nowych miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych
- 2 Na wspieranie działań w sferze pożytku publicznego
- 3 Inne? Jakże? Inwestycje z EFRR?

Działanie III.3. Finansowanie zwrotne

Utworzony zostanie od roku 2015 **Krajowy Fundusz Przedsiębiorczości Społecznej**, którego celem będzie udzielanie pożyczek oraz poręczeń. Fundusz finansowany będzie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, 1% podatku CIT, oraz źródeł prywatnych. Fundusz będzie umiejscowiony w banku lub innej instytucji finansowej wyłonionej przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w uzgodnieniu z Ministerstwem Rozwoju Regionalnego. W ramach Funduszu możliwe będą do zastosowania różne instrumenty zwrotne takie jak:

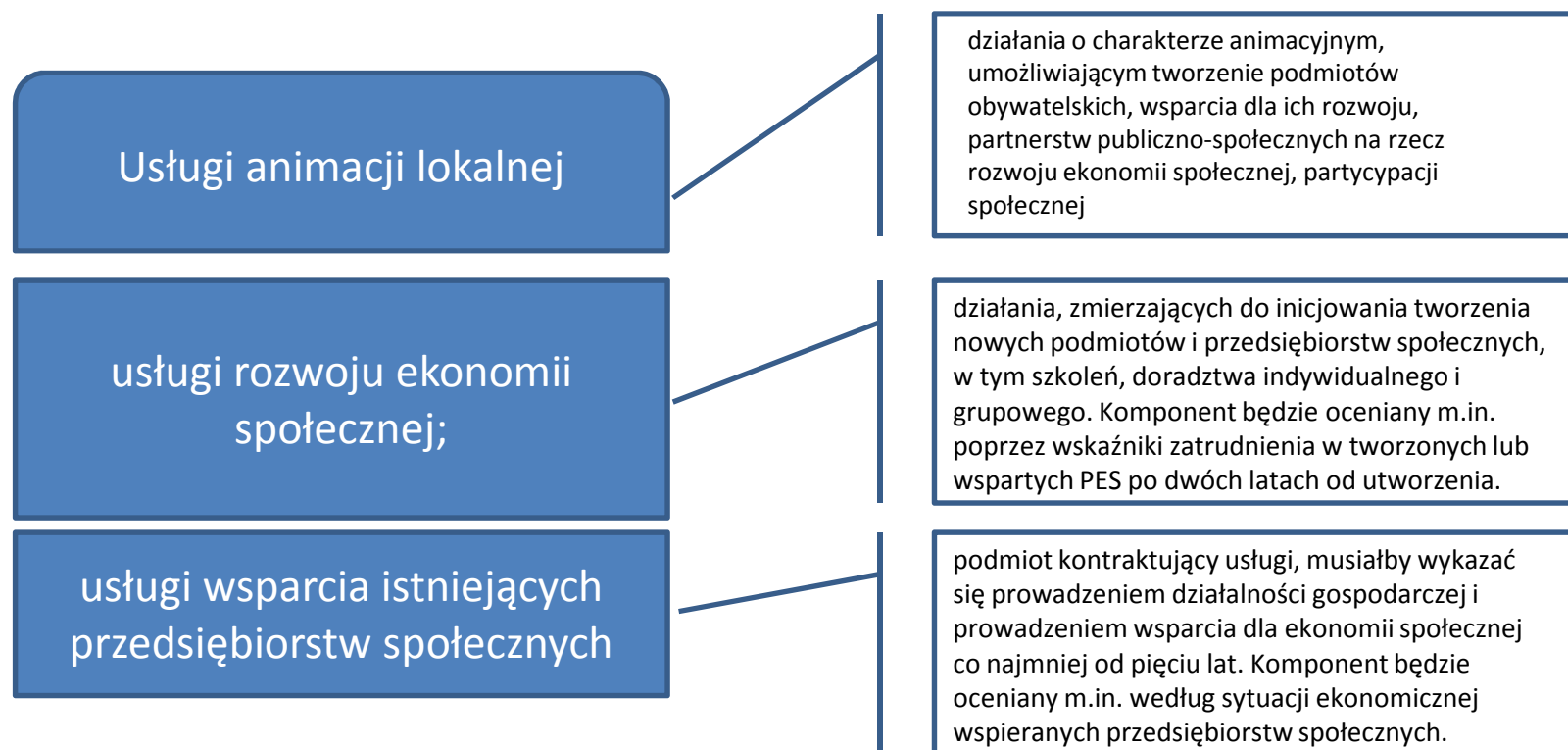
- pożyczki krótkoterminowe (do 2 lat) na utrzymanie płynności (np. pomostowe, pod cesje, itp);
- pożyczki średnio i długoterminowe (do 5 lat) z celem na rozwój, inwestycje, na budowanie aktywów;
- pożyczki podporządkowane do 5 lat z przeznaczeniem zwiększenia funduszy własnych;
- społeczny fundusz kapitałowy – „social venture capital”;
- poręczenia i reporeczenia.

Operator Funduszu w każdym z 16 województw wyłoni w drodze konkursu pośredników finansowych (banki, fundusze pożyczkowe i doręczeniowe)) na dystrybucję finansowych instrumentów zwrotnych. Każdy z pośredników będzie mógł mieć przyznany limit środków do zarządzania z przeznaczeniem na wsparcie dla przedsiębiorstw społecznych na konkretne instrumenty finansowe na 2 -3 lata stosownie do złożonej aplikacji. Dopuszcza się istnienie kilku pośredników w danym województwie. Fundusz będzie wspierać w szczególności te działania, które będą angażowały dodatkowe środki prywatne. **Szczegółowe zasady udzielania pożyczek i poręczeń określa załącznik nr 1 Programu.**

wspierane będzie testowanie i uruchomienie innowacyjnych form finansowania działalności podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, np. spółdzielni pożyczkowych, funduszy poręczeń wzajemnych i innych, tworzonych na poziomie lokalnym i regionalnym przez podmioty ekonomii społecznej i jednostki samorządu terytorialnego. W szczególności wspierane będą działania, które zaabsorbują dodatkowe środki prywatne.

Działanie III.3. Usługi wsparcia ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych

System wsparcia składa się z trzech modułów rozliczanych rezultatami w sposób odrębny. Sposób ich ułożenia i komplementarność w gestii województw w Regionalnych Programach Rozwoju ES.

Działanie III.4. Wsparcie rozwoju sieci kooperacji i partnerstw ekonomii społecznej ??????????????????????

- 1. szeroka edukacja** w zakresie współpracy międzysektorowej i tworzenia partnerstwa lokalnego uwzględniającego wymiar ekonomii społecznej, skierowana do instytucji publicznych, przedsiębiorstw społecznych, organizacji pozarządowych, biznesu, liderów społeczności lokalnych, w szczególności na terenach wiejskich;
- 2. promowanie przykładów dobrze prosperujących partnerstw** działających z udziałem przedsiębiorstw społecznych;
- 3. otwarcie działających klastrów gospodarczych na przedsiębiorstwa społeczne** oraz wspieranie rozwoju nowych klastrów z ich udziałem; w tym celu wskazane jest nawiązanie współpracy z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości;
- 4. wspieranie sieciowania, tworzenia kontaktów i powiązań kooperacyjnych** między sferą biznesu, samorządami terytorialnymi, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami społecznymi;
- 5. wspieranie rozwoju franczyzy społecznej**, bazującej na lokalnych powiązaniach kooperacyjnych z udziałem przedsiębiorstw społecznych;
- 6. budowanie kapitału wiedzy** na temat mechanizmów inicjowania, tworzenia i działania powiązań kooperacyjnych na poziomie lokalnym, uwzględniających przedsiębiorstwa społeczne. Dotyczy to sposobów dokonywania autodiagnozy na poziomie lokalnym (z wykorzystaniem koncepcji łańcucha wartości), sposobów włączania partnerów z różnych sektorów do współpracy, budowania klastrów i zarządzania nimi. Z punktu widzenia ekonomii społecznej decydujące znaczenie ma rozpoznanie możliwości włączenia przedsiębiorstw społecznych w działające i inicjowane przedsięwzięcia kooperacyjne (identyfikacja nisz rynkowych), w tym szczególnie inicjatywy klastrowe;
- 7. wsparcie merytoryczne** (doradcze, szkoleniowe i animacyjne) i ukierunkowywanie innych podmiotów i sieci doradczych, działających w obszarze wspierania przedsiębiorczości, *aktywizowania środowisk lokalnych i rozwoju* obszarów wiejskich, w zakresie wspierania przedsiębiorczości społecznej. W naszej opinii wsparcie przedsiębiorczości społecznej na obszarach wiejskich odbywa się poprzez aktywizowanie środowisk lokalnych, które prowadzi do nawiązywania partnerstw i wspólnych inicjatyw.

Priorytet IV

Włączenie ekonomii społecznej do głównego nurtu polityk publicznych na poziomie krajowym i regionalnym

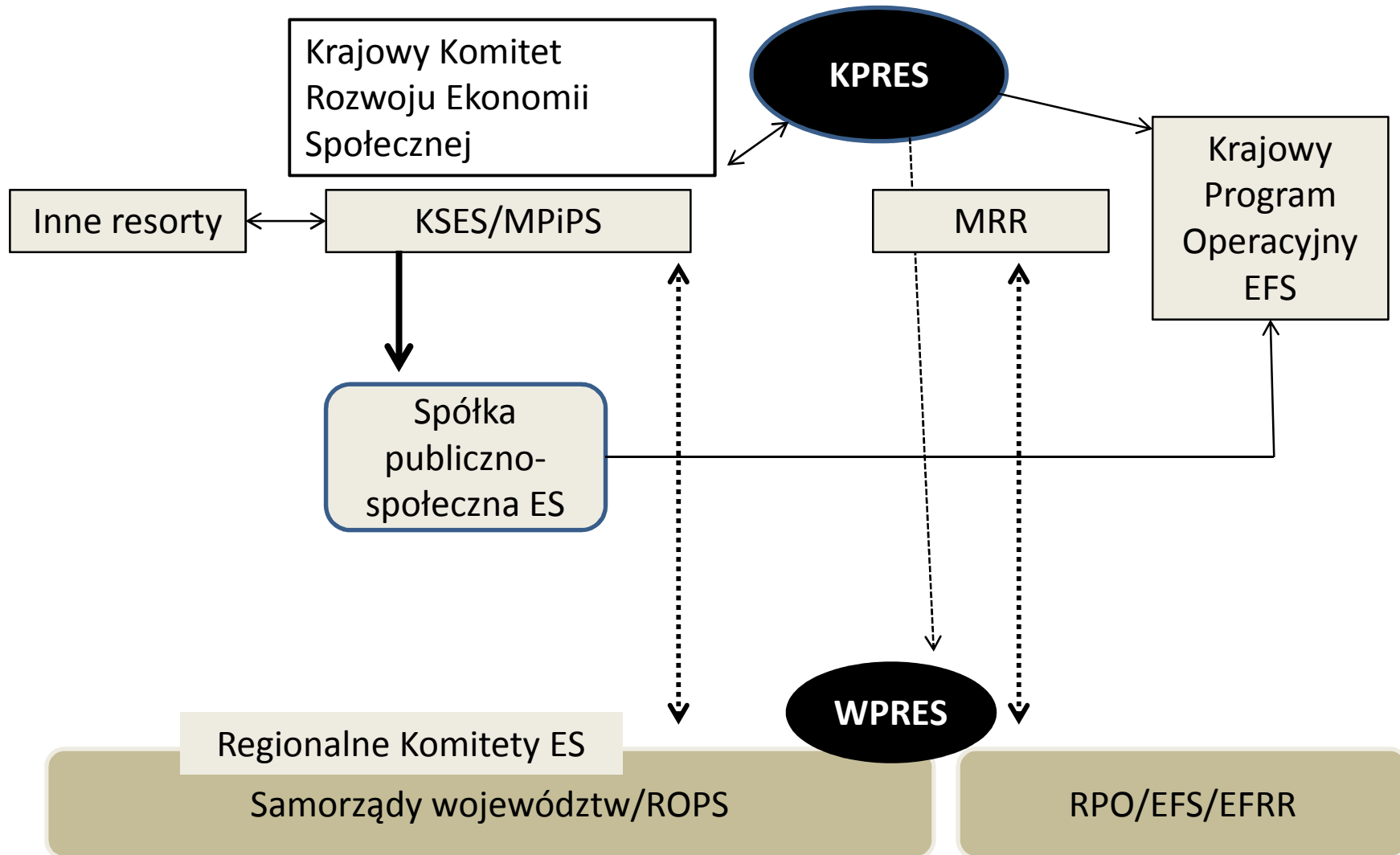
Działanie 1.1. Koordynacja polityki wobec ekonomii społecznej na poziomie krajowym

Działanie 1.2. Koordynacja polityki ekonomii społecznej na poziomie regionalnym

Działanie 1.3. Samoorganizacja ekonomii społecznej

Działanie 1.4. Monitoring ekonomii społecznej

Działanie 1.1. Koordynacja polityki wobec ekonomii społecznej na poziomie krajowym **Działanie 1.2.** Koordynacja polityki ekonomii społecznej na poziomie regionalnym

Działanie IV.3. Samoorganizacja ekonomii społecznej

Istotnym elementem rozwoju ekonomii społecznej jest samoorganizacja sektora, umożliwiająca reprezentację interesów podmiotów ekonomii społecznej w wymiarze terytorialnym i sektorowym, jak również wsparcie budowy systemu samokontroli odnośnie do standardów działania. Dlatego też realizowane będą następujące zadania:

- 1) wsparcie, zarówno poprzez regulacje prawne, jak i wsparcie instytucjonalne, stworzenia silnej reprezentacji środowisk przedsiębiorstw społecznych i ekonomii społecznej, jako partnera dla administracji publicznej i biznesu na poziomie krajowym i regionalnym;**
- 2) określenie, wspólnie z sektorem ekonomii społecznej, zasad reprezentacji sektora** oraz jasnych zasad konsultacji z nim działań publicznych;
- 3) wspieranie działań na rzecz samoorganizacji i federalizacji sektora, w tym ogólnopolskich i regionalnych spotkań oraz innych platform współpracy, jak również doradztwa i promocji działań.**
- 4) wspieranie tworzenia i funkcjonowania platform wymiany informacji na rzecz wzmocnienia powiązań sieciowych sektora, w tym portali internetowych oraz wydawnictw prasowych.**

Priorytet V
Edukacja dla ekonomii społecznej

Działanie 5.1. Kampanie edukacyjne

Działanie 5.2. Ekonomia społeczna jako element tożsamości kulturowej

Działanie 5.3. Działania edukacyjne dla środowisk lokalnych

Działanie 5.4. Edukacja na poziomie szkolnym